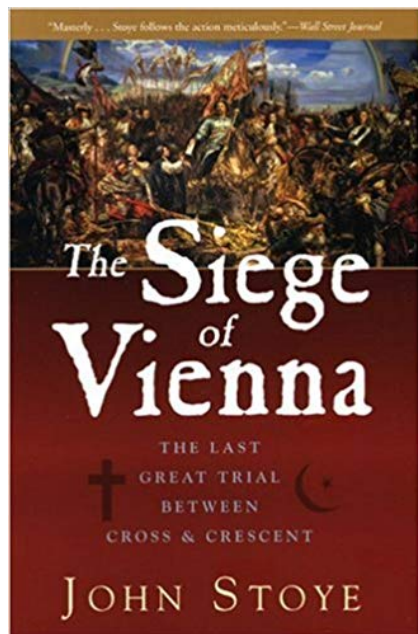

Autor: Wayne Lutton

The Siege of Vienna

John Stoye

Edinburgh, Birlinn Limited, 2000

Od událostí 11. září jsou obyvatelé Západu vystaveni neutuchajícímu přívalu komunikační a mediální kampaně, které se nás snaží přesvědčit, že „islám je náboženství míru“... a snášenlivosti. Četné příklady této – terminologií studené války – techniky „dezinformace“ najdeme třeba v článku *New York Times* z 28. března 2002. Ředitelka Whitney Humanities Center na Yaleově univerzitě María Rosa Menocalová v něm tvrdí, že při čtení dějin se všeobecně zapomíná na to, jak osvícení muslimové po dobytí Pyrenejského poloostrova před 1300 lety vytvořili v dnešním Španělsku „nejpokročilejší kulturu Evropy“. „Al Andalus, jak muslimové svou španělskou domovinu (*sic!*) nazvali, vzkvétala v kultuře otevřenosti a asimilace,“ píše Menocalová.

To je ovšem v ostrém rozporu s pohledem těch, kteří před mnoha staletími muslimské agresi skutečně museli čelit. Islám pro ně byl „náboženstvím meče“, což platilo už od doby, kdy Mohamed sjednotil arabské kmeny a po jeho smrti v roce 632, kdy se jeho nástupci pustili do útoku proti západnímu světu, který se definitivně zastavil až na podzim roku 1683, když 13. září armády několika evropských křesťanských zemí vedené polským králem Janem Sobieskim prolomily muslimské obklíčení Vídně.

John Stoye z oxfordské Magdalen College přišel s prvním anglicky psaným popisem tohoto

bodu obratu evropských dějin. Poprvé práce vyšla roku 1964 a dnes se její přepracované vydání objevuje i ve Spojených státech.

Po dobytí Konstantinopole zabrali osmanští Turci také velkou část Balkánu. Na jaře 1683 se nemilosrdný osmanský velkovezír Kara Mustafa rozhodl zahájit novou velkou ofenzívu s cílem zabrat i zbytek Uher a postoupit dál do střední Evropy. Hlavním regionálním konkurentem Turků bylo tehdy Rakouské císařství, jehož vládce Leopold I. byl jak králem rakouským, českým a uherským, tak i císařem Svaté říše římské (což byl volný svaz feudálních německých států a svobodných měst).

Turkům se dostávalo podpory i od Ludvíka XIV., francouzského „Krále Slunce“. Během druhé poloviny roku 1682 se jeho diplomaté u Vysoké Porty ze všech sil snažili přesvědčit Karu Mustafu, aby své výboje nesměřoval proti Polsku nebo Rusku, jak doporučovali osmanští stratégové, ale právě proti Rakousku. Ludvík si totiž dělal zálsusk na severozápad Evropy a Porýní – a Habsburkové byli jeho nesilnějšími potenciálními protivníky.

30. března 1683 se vydal turecký janičářský předvoj na pochod z Bělehradu. V květnu už podle odhadů více než stotisícová armáda složená z Evropanů, Asiatů i Afričanů směřovala k Vídni. Habsburský velitel Karel V. Lotrinský měl k dispozici pouhých 33 000 mužů. Leopold z hlavního města své říše uprchnul a 16. července byla Vídeň obležena.

Papež Inocenc XI. vyzval k ustanovení Svaté aliance křesťanských panovníků, která se měla tureckým hordám postavit na odpor. Prameny papeže Inocence vykreslují jako skutečného obránce Západu, který „od svého zvolení (v roce 1676) nepromarnil ani den“ při snaze zorganizovat křížovou výpravu proti sultánovi. Peněžní výnosy církve pak papež přislíbil použít k vypravení armády.

Polský král Jan III. Sobieski, veterán mnoha válek s Turky, byl ochoten vést oddíly určené na pomoc Habsburkům, potřeboval k tomu však jednohlasný souhlas polského Sejmu. Francouzští agenti se snažili uplatit některé významné členy tohoto orgánu, aby návrh vetovali. Papežský nuncius Pallavicini však měl od papeže pověření použít všech prostředků, včetně takřka bezedných církevních pokladnic, aby francouzskou nabídku přebil. To se mu s vypětím všech sil taktak podařilo a král Jan začal shromažďovat armádu o síle asi 40 000 mužů.

Zatímco divocí tatarští spojenci Kary Mustafy plenili venkovskou krajinu v okolí Vídne, turečtí inženýři se pustili do budování obléhacích linií a ničení městských opevnění. Mustafaova riskantní sázka se skoro vyplatila. Úplavice, mnohými označovaná za „nejsilnějšího tureckého spojence“, se rychle šířila mezi vojáky i zbylým civilním obyvatelstvem Vídne. Muslimové už byli jen krůček od prolomení poslední obranné linie, když 9. září konečně přišla dlouho vyzývaná pomoc.

Polská armáda krále Jana Sobieského i se svými cennými posilami z Bavorska, Frank, Durynska a Saska zaútočila na Turky v neděli 12. září. Stoye píše: „Konečně nastala hodina, kdy se křesťanské armády,“ abychom užili působivé výrazivo dobového tureckého autora,

„vevalily jako přílivová vlna černé smůly do údolí a rozdrtily všechno, co jim stálo v cestě.“ Následujícího dne Sobieski triumfálně vstoupil do Vídně ještě před císařem Leopoldem, za nadšeného jásotu vděčných Vídeňanů.

V takzvaném posledním křížovém tažení (1683-1699) Polsko, Uhry, Rakousko, Papežský stát i středomořské mocnosti jako Savojsko pokračovaly ve vojenských akcích proti Turkům. 11. září 1697 u Zenty udeřil princ Evžen Savojský na osmanskou armádu, právě když v Srbsku překračovala řeku Tisu a takřka ji vyhladil, když pobil či zajal 30 000 Turků a sám při tom přišel jen o tři stovky vlastních mužů. Sultán musel žádat o mír, který byl roku 1699 uzavřen ve Sremských Karlovcích. Rakousku připadla Transylvánie a většina Uher. Přestože si Turci podrželi Banát a Temešvár, museli Benátčanům přepustit velkou část Moreje. Po sérii vojenských reforem Turci roku 1716 vytáhli do boje znovu, 5. srpna 1716 však byli princem Evženem znovu na hlavu poraženi u Petrovaradína a 22. srpna 1717 konečně vyhnáni z Bělehradu.

Francouzi tureckých válek využili k pokusu o expanzi na úkor svých sousedů (v Devoluční válce 1667-8, franko-holandské válce 1672-1678, porýnském tažení 1674-5, **Skånská válka** 1674-1679, vpádu do Falce 1688-89, Devítileté válce 1688- 1697, válce o španělské dědictví 1701-1714 atd.) Osmané však naštěstí byli oslabeni natolik, že muslimové už nikdy nebyli schopni vážněji ohrozit Západ.

Stoye je vynikající spisovatel a mistr svého oboru. Jeho popisy obležení, oživené skvěle vykreslenými výjimečnými postavami, jako byl velitel posádky hrabě Stahremberg, který úspěšně vzdoroval, dokud nedorazila vyprošťovací vojska, dělají z knihy skutečně podnětné čtení.

Dnes bývají západní velikáni-bojovníci proti muslimům, nezřídka očerňováni jako „nepřátelé kulturní otevřenosti“ (srov. Menocalová). Za „přehnanou kritiku“ pak křesťanští předáci odsuzují ty své ovečky, podle kterých by se nekřesťanským náboženstvím nemělo vytvářet příznivé klima. A ve Francii i dalších zemích Evropské unie mohou být spisovatelé za kritiku rostoucí přítomnosti muslimů v západních zemích pokutováni a někdy být dokonce odsouzeni i k odnětí svobody.

Stoyeho dílo by tak pro nás mělo být připomínkou, jak se předchozí generace Evropanů zachovaly, když se cizinci pokoušeli vnutit jejich společností „rozmanitost“ a „multikulturalismus“. „Tolerance“ onoho nesprávného druhu rozhodně není ctností, naopak – může vést až ke kulturní sebevraždě a dokonce vyhynutí národa. Muži a ženy pevného charakteru však něco takového nedopustí, alespoň ne bez boje.

Recenze Stoyeho knihy z pera Waynea Luttona vyšla pod názvem **A Few Good Men...** v časopise *The Occidental Quarterly* v létě 2002.